

עין משפט נר מצוה

תורה אור השלם

- ראבלין עזני ישא בי את קדש ידוה חזלי ונברתה העפש והוא מעפזי: ויקרא יט. ח
- ואם יוֹתר מבשר המולאים ומן הדלָם עד הבקר ושרפת את הותר באש לא יאכל בי קדש הוא: שמות טו, לד
- ואם הדאכל יאכל מבשר ובהו שלקמו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול ידוה ודעפש האבילת ממנו ענהו תשא: ויקרא י. יח

מוסף רש"י

מה שלמים מופגלין. את הנפסים שלם חשב צומח אף הנפסים מפגלין ומשם יבין יליף משלמים דעיקר פיגול ביה כתיב (לקמן צח.) ואי ששהיה מפגל את הלחם, ומתפגלין עמלו את חשב צומח דעיקר פיגול בשלמים כתיב: אל כל מופגלין. טון וצחי שלמי לצור מפגלין את שמי הלחם (מנחות צב.) לא ירצה. כבשר מוס ששמי ואלהו ירצה, כהנאלת שער כן הלאה פיגול מה הלאה שער עד שיקרבו כל מתיריו כשנשאו, אף הלאה פיגול עד שיקרבו כל מתיריו ואי מפגל או כשנשאו (פסחים סא.) עד שיקרבו כל מתיריו. עשילנה עבודתיו (קדוש מב.) אף הרצאת פסול עד שיקריבו כל מתיריו. לא נשפיעו כרת על אכילת פסול עד שיקרבו כל מתירין (נאף עשה (במות) נאמרה עבודה שאה מתפגל בה (מנחות סד.) דהיינו ארבע עבודות בלא פסול מחשבה אחרת (שער יג.)

שיטה מקובצת

ולמעושי נותר בכרת. פיה דקדי דלית ביה כרת מדכתיב (והנפש הולית) ועניו יסא נגז פיגול דנהי דע"כ לא איירי בותר מדכתיב לא ירצה מ"מ אין מקרא יולא מדי פשוטו ויסייג אומר דהכרת קאי אומר ולא ירצה אחוץ למקום. לך אגמריך ואוכליו למעושי נותר מכת (מנחות.) **מסתברא** נותר חור ליה לאוקמי בכרת. פסיי"י סי. ולא נהירא מה דכל זה מנחות לא דלמרינן דלא תפשי ממומלם דהוי ליה למש כהדיל. ועוד הוי מצי למליף מההיא חזכא שירכא דלא מצי למליף ועוד הוה אמרינן לקמן פטיולו והותר והטמא שוה כוה וכוה פ"י בצמה גדולה ובכמה קטנה וגדלה למש סי' נכחמונ

בתורה (מסתברא) (שני חרשים):

אלא אמר רבא ב"י. כל זה שהיה

רבא לא אגמריך לן לענין. אלא

ממש הוא כל הפסוק:

כה:

מסתברא נותר אית אן לאוקומי בכרת לאיגמר עון עון לאחין לאומנו דרמי ליה בוצ"ב. פ"י בקוטרס אי מוקמת ליה להאי ר' צנותר איכא למילפיה לגזירה שוה שפיר דדמו אהדדי בשני דברים הללו ששניהם נפסלים בזמן זה בזמן ממש וזה במחשבת זמן ושניהם נוהגין בצמה כדתנן בפ' בתרא

(לקמן דף ק"ג.) וכי פרכת ויילף עון

עון דטומאת בשר דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים מה להלן לאו ולא כרת אף כאלן לאו ולא כרת אמרינן מנוותר הוה ליה למילף דדמי ליה בוצ"ב אבל אי מוקמת להאי כרת לחוץ למקומו כי גמרת [ליה] חוץ [לזמנו] מיניה בגזירה שוה ופרכת ליה ויילף עון עון מטומאה ליכא לתרוצי מחוץ למקומו הוה ליה למילף דדמי [ליה] בוצ"ב דהא אין נפסלים ר' צומן ואינו נוהג בצמת יחיד שאין שם מחילות (עד כאן לשונו) ופירושו זה תימנה גדול דמה סבא היא זו ומנין לנו דנוקי קרא צנותר כדי ללמוד ממנו חוץ לזמנו מעון עון ר' כדי שלא נלמוד מטומאה ועוד הא לענין צמה שוה נמי נותר לעומאת בשר כלאמרינן בסוף מילתין (גס זה שם) אבל הפיגול ר' והותר והטמא שוין ר' זה צוה וכן טמא ששימש ליכא למימר דהוא נקי לא הותר בצמה כדאמר לעיל [פז.] מה להכד השוה שצנן שכן לא הותרו בצמה ועוד כשמקשה אדרבה חוץ למקומו הוה ליה לאוקומי כו' דדמי במקד"ש בלאו ר' דומיא דמקד"ש אית לן למילף חוץ לזמנו מחוץ למקומו טפי מטומאה כדאמרינן פ"י בית שמאי (לקמן דף מה:) שכן הותר צו' טהור (בקרא) ר' חוץ לזמן וחוץ למקומו לא הותרו מכללם ואין ציץ מרצה ושניהם טהורין ושניהם [לא] עשה קרב במקריב מה שאין כן בטומאה דמאי דחוץ למקומו הותר מכללו ר' צנמה אין זה קרוי הותר מכללו על כן נראה לפרש בגזירה שוה זו ניתנה בסמי למילף עון עון הנך קראי דהכא

זה מזה ולכן מסתברא לן לאוקומי טפי צנותר מצחוץ למקומו משום דדמי לחוץ לזמנו בוצ"ב דלית לן לאוקומי קרא צמילתא שיהיו דומין זה לזה מה שאנו למדין בגזירה שוה ולא משום שלא נלמוד מטומאה כדפירש [רש"י] ופריך אדרבה חוץ למקומו דמי ליה במקד"ש וכי האי גוונא הויא סוגיא לעיל בריש פירקין (דף פ"ד.) דפסיל בתרומה מחיל עבודה דלא פסיל בתרומה לא מחיל עבודה וא"ת ר' דמוקמינן קרא צדדמי טפי לג"ש טומאת בשר תהיו צכרת בג"ש דעון עון וי"ל דממעט ליה קרא מכרת כדאמר לקמן פרק ב"ש (דף מג.) וטומאתו עליו מי שטומאתו פורחת ממנו (יולא עליו מגופו) יאלת טומאת בשר שאין טומאה פורחת ממנו: **ואיפוך אנא**. תימה הא כתיב קרא שלישי והא דמוקמינן ליה בחוץ למקומו באם אינו ענין לחוץ לזמנו מוקמינן ליה בחוץ למקומו א"כ קרא קמא היינו ר' קרא אריכא אית לן לאוקומי בחוץ לזמנו א1 ודוחק לומר דסבר המקשה אין מוקדש ומאוחר בתורה: **מה שרמים מפגלין ומתפגלין**. תימה מהיקישא דזאת הסורה נפקא לן לקמן בפ' דם חטאת (דף טז.) ובמנחות פרק הסודה (דף פג.) וכמה בד' דרשות דרשינן מההוא היקישא אע"ג דנפקי מקראי אחריו:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

אם אינו ענין. לענין מחשבת חוץ לזמנו תנהו לענין חוץ למקומו ופיגול דקרא אריכא דלא את אהרן לא מירדשיה לחוץ למקומו אלא כוליה קרא בחוץ לזמנו הלכך ממנו אחוץ לזמנו קאי. וכי"ת הכא נמי כרת כתיב דסמיך ליה ואוכליו עונו ישא וגו' ההוא צנותר ממש מיתוקס כדמפרש ואילז וכדי שלא תאמר שניהם צמשמע מיעט רחמנא ואוכליו דהיינו מיעוטא מדלא כתיב והאכול למעוטי חוץ למקומו דלעיל מיניה: **ואימא ואוכליו עונו ישא אחוץ למקומו**. דסליק מיניה קאי וכדי שלא תאמר אין מקרא יולא מידי פשוטו ואף נותר צמשמע ונהי צבלא ירצה ליתא אבל צכרת איתיה להכי מיעט ואוכליו דמשמע אחד ולא שנים למעט נותר מכרת: **ה"ג מספצבא נותר איה לך לאוקומי צכרת למיגמר עון עון לחוץ לזמנו** ר' דדמי ליה בוצ"ב **אדרבה צנותר למקומו הוה ליה לאוקומי צכרת** **דמיגמר ר' עון עון לחוץ לזמנו דדמי ליה צמקד"ש**. והכי פירושא נותר הוה ליה לאוקומי צכרת דמיגמר ר' עון עון כו' שמלמד כרת על חוץ לזמנו שאין כרת מפורש צו אלא נשיאות עון אמורה צו ולימד מכאן בגזירה שוה דהכא כתיב נשיאות עון ומפרש כרת הלכך אי מוקמת ליה להאי ר' צנותר איכא למילפיה לג"ש שפיר דדמו אהדדי בשני דברים הללו ששניהן נפסלים בזמן זה בזמן ממש וזה במחשבת זמן ושניהם נוהגים בצמה כדתנן בפריק בתרא ר' (לקמן דף ק"ג.) דכי פרכת ויילף עון עון מטומאת בשר דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים מה להלן לאו ולא כרת אף כאלן לאו ולא כרת אמרינן מנוותר הוה ליה למילף ר' דדמי ליה בוצ"ב אבל אי מוקמת ליה להאי כרת בחוץ למקומו כי גמרת ליה חוץ לזמנו מיניה בג"ש ופריקנן ליה ויילף עון עון מטומאה ליכא לתרוצי מחוץ למקומו הוה ליה למילף דדמי ליה בוצ"ב דהא אין פסולו בזמן ואינו נוהג בצמת יחיד שאין שם מחילות ר' **צמקד"ש**.

מ' מחשבה ק' קצת ד' דס ש' שלישי. חוץ לזמנו וחוץ למקומו שניהם פסולין במחשבה ואם חישב צמקצמו נפסל כולו ושניהם נפסלין בעצבות הדס ובשניהם נאמר שלישי לאפוקי טומאה דלחיה פסול מחשבה ואם נטמא מקצתו לא נטמא כולו וישנה לאחר זריקת דמים ולא נאמר צו שלישי ר' יתירא אבל בחוץ לזמנו וחוץ למקומו שלישי מיותר לג"ש דלעיל דבכל חד מינייהו כתיב והותר ביום השלישי באש ישרף וסמיך ליה ואם האכל יאכל ולא צעי למכתב שלישי: **אסאי קודש**. דהאי ואוכליו צנותר כתיב: קרא אריכא. ואם האכל יאכל דלא את אהרן אריכא הוא: **איפוך אנא**. ואימא דאריכא בחוץ למקומו וכתיב ביה נשיאות עון ושלישי דקדושים תהיו חוץ לזמנו ואימעוט מכרת: **מספצבא אריכא בחוץ לזמנו**. דכיון דלא פריש ביה כרת בהדיא אלא בג"ש דעון עון מנוותר יליף מספצבא דדמי מדדמי יליף דדמי ליה בוצ"ב דאי מוקמן ר' ליה בחוץ למקומו מו לא יליף כרת מנוותר דלא דמי ליה צמדי: **אדרבה**. מספצבא משום דדמי ליה חוץ לזמנו לנותר סמיכה לנותר וקא ממעט ליה מאוכליו ר' דלא תימא משום דדמי ליה נוגמר מיניה: **כולשו מקרא אריכא אסין**. זה לחיוב וזה לפטור כדיליף ליה רבה בריש שמעמין: **בשאי אכילות צו**. שמחשבת שתיהן

פוסלת דהא לקמן [דף טט.] במחשבה מוקי ליה תנא ולא באכול ביום השלישי: **אחד אכילות אדם כו'**. דלא שנה חישב לאכול למחר ל"ש חישב להקטיר אימורין למחר פגול: **מצער וצה שלמים**. הקיש וצחים לשלמים מה שלמים יש בהן מפגלין ויש בהם מתפגלין שהדס הוא המפגל והבשר והאימורין המתפגלין: **אף כל**. שיש צו מפגלין ומתפגלין פיגול נוהג צו ר' ילאו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהם מתירין את עצמם ואין בהם שירים להסתפל מחמת עבודות מחיריהם שאין פיגול נוהג בהן: לא ירצה **המקריב יא**. משמע ר' אוריקה לא תהא זריקה זו מרצה שמע מינה דעד שירק הדס מחשבת פיגול תלויה ועומדת נזרק הדס הוקבע הפיגול לא נזרק הדס כגון שנשפך בטל הפיגול דכתיב ביה הרלאה כדכתיב גבי כשר: **מה הרלאת נשר**. לא קרי ליה הרלאה אלא צוריקה שהוא סוף ארבע עבודות ומתירות אף פיגול אינו קבוע עד שירק הדס שהיא סוף כל מתיריו: **הקרבה הוא נפסל**. השתא יליף ר' (פסול) דצמחשבה הככות מדבר שמחשב צשעת הקרבה לאוכלו בשלישי: ואינו **נפסל בשלישי**. אם בהקרבה לא חישב ע"מ כן ואכל ממנו בשלישי אין הקרבן נפסל למפרע דהכי מידריש לא ירצה המקריב לא תהא זריקתו מרצה אם ע"מ כן הקריצו: **אוטו צוצה הוא מדבר ואינו מדבר צוצה**. כלומר ר' ושלא תאמר דהאי המקריב לאו להכי הוא דתמא אלא לומר לך שהכהן המקריצו לא יחשב עוד כצוהיה ויפסל מלכהן לך נאמר אותו הצוצה בלא יחשב ואין הכהן בלא יחשב: לא

לא

מסורת הש"ס

א) [ע' כרימות ה.]. ב) [לעיל יג: מנחות ח. מולין פא.]. ג) ע' לקמן מד. ד) לקמן זל. מנחות פג., ה) [לקמן מב: מנחות טז.]. ו) לקמן כט. תורת כהנים צו פירש' ח ה"א. ז) שמות כח לח, ח' לקמן דף מד.

הגהות הב"ח

ה) גבי כתיב הכא כי את וכו' את הותר באש כי קדש הוא מה להלן: (ג) רש"י ד"ה לא ירצה וכו' צמשע דאדוריקה קאי לא: (ג) ד"ה בהקרבה וכו' יליף דבפסול מחשבה: (ד) ד"ה אותו וכו' כלומר שלא נפיל אותו ונ' נמחק:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל בויבוב (ש"מ וביה ברש"י)

ב) אכל ע"י לקמן טט ע"א צבייתא:

ג) צש"מ נוסף לעניש כרת:

ג) ל"ל למיגמר (ש"מ): ד' להאי כרת בנותר (ש"מ): ח' צש"מ נוסף וכו"ת למה איצטריך טעם זה דדמי ליה בוצ"ב איצטריך:

ו) למילף טפי דדמי (ש"מ):

ז) צש"מ נוסף ואין ראוי לומר ביה חוץ למקומו: ח' כאן נשמע קטע מתמט טעות הדומות ונל"ל שלישי וכן נותר אינו פסול מחשבה ואם הותר מקצתו לא נפסל כולו וישנו לאחר זריקת דמים ולא נאמר בו שלישי יתירא כו' (במות): ט) מוקמת (ש"מ): י) מואבליז (ביש):

יא) המקריב נמחק (ש"מ)

יב) ל"ל פסולו (ש"מ, וביה ברש"י): יג' עון ולא נלמוד מטומאה כו' ל"ל והשתך נמחק (ש"מ): יד' ל"ל הדמן וצ"ק וביה

טו) שוין הויה ובהו [פ']

טז) דהוא גדולה ובצמה קטנה וכן טמא ששימש נמי ליבא ל"ל

טז) בלאו טעמא דמקדש

טז) גבי דפסול וגזיה הגי'

בקר, וצ"ל ואס"י ל"ל דרוין לזמנו (ש"מ): וגרי' הגי'ר' בזמן

קרב, והרש"ש כ' שהוא טעות

דשהא כלא אין לעומר זמן

וק"ל: יח) מכלליז נמחק (ביש).

צש"מ מוחק מיכת מכלליז

בשמוין, וגורם שם בבמה, והוא

טעות קולמוס, דהמטיון היה

לקמן מיכת מכלליז דהכא נאשר

ד"י ליתא כאן מיכת בבמה):

יט) מיכת וא"ת מקומה להלן

במקו לנפי מיכות טומאת בשר

(ש"מ ובה, חז"א סי' ז פסוק וביה

בד"י: כ) ל"ל דהיוו (ש"מ):

כא) צש"מ נוסף דמפצבא קרא

קמא לעולם בחוץ לזמנו:

כב) גי' רל"ט וי"ל דבמה

דרשות:

ליקוטים

אף הרצאת פסול עד שיקריבו כל מתיריו, יד להסתפק באוכל פגול קודם שיקריבו מתיריו שאין בו כרת, אם לוקח משום פסולי המוקדשין, וכן יש להסתפק במחשב מחשבת מקום ואכל מהדברים שאינם ראויים לאכילה או אשכל קודם זריקת הדם אם לוקח, באשר דלא בעינן זריקה למקבעיה אלא לפגול אבל לפסול קודם זריקה נפסל. ועי' בריש פ"ק דמעילה דאמרין חוץ לזמנו וחוץ למקומו לבאי חזו הואיל ומצרים לפגולם והדבר צריך תלמוד. ודע דאמרין בפ"ק דובותין דף י"ד דאפילו לר"ש דאמר כל שאינו על מוכח החיצון שלמים אין חייבין עליהם משום פגול מודה שנפסל הובח ואפשר לדדיין נמי אף שלא הוקבע לפגול קודם זריקה מי"מ הובח נפסל. ועי' במ"ש הוה"ס בפ' התורה דף ע"ט ר"ה הדר ובפרק המוכח מקדש דף פ"ד חוץ לזמנו הואיל ומרצה [לפגול] חוץ למקומו [הואיל רתוקש לחוץ לזמנו]. (משלי"מ פסחה פ"ח ה"ו)

^[1] לא